

КОРОТКІ НОТАТКИ ПРО РОБОТУ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ГЕНЕТИКІВ І СЕЛЕКЦІОНЕРІВ ІМЕНІ М. І. ВАВИЛОВА ВПРОДОВЖ 2018–2024 рр. (ДО ХІ З'ЇЗДУ УТГІС)

В. А. КУНАХ *orcid* 0000-0002-9418-3172

Інститут молекулярної біології і генетики НАН України
Україна, 03143, Київ, вул. Академіка Заболотного, 150
e-mail: kunakh@imbg.org.ua

Коротко розглянуто науково-організаційну роботу Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова (УТГІС) у період 2018–2024 рр. Головну увагу приділено аналізу проведених Товариством після Х з'їзду наукових конференцій і публікацій у виданнях Товариства — збірникові наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» та журналі «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів».

Ключові слова: історія науки, генетика, селекція, біотехнологія.

24 вересня 2024 р. Пленум ради Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова (УТГІС), що відбувся під час проведення ХІХ Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» у місті Тернополі на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, прийняв постанову про проведення чергового ХІ з'їзду УТГІС. З'їзд заплановано провести 22–26 вересня 2025 р.

Відомо, що І-й (Установчий) з'їзд УТГІС відбувся 2–3 березня 1967 р. у Києві у приміщенні Великої конференц-зали АН УРСР. З'їзд відкрив вступним словом віце-президент АН УРСР академік АН УРСР В. С. Гутиря. Підготовка до з'їзду, особливості його перебігу, стан розвитку генетики і селекції на той час і завдання, поставлені перед новоствореним Товариством детально описані у низці публікацій (Зосимович, Навалихіна, 1967; Голда, 1967; Труханов, 2007; Кунах, 2009; Кунах, 2017). Хронологію і особливості перебігу перших дев'яти з'їздів Товариства розглянуто у спеціальній публікації (Кунах, 2017). Від часу заснування УТГІС проведено Х з'їздів, матеріали Х з'їзду УТГІС, що відбувся 2–6 жовтня 2017 р. в м. Умань Черкаської області на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, опубліковано у статтях (Голубенко, 2017; Протокол..., 2017). У цій статті розглянуто роботу, проведenu Товариством після Х з'їзду УТГІС.

Слід згадати, що ще у 2002 р. на першому засіданні президії УТГІС, що відбулося відразу після VII з'їзду УТГІС було прийнято рішення про заснування науково-практичного журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів», перший номер якого вийшов у 2003 р. У цьому журналі друкуються, окрім експериментальних і оригінальних статей та наукових оглядів і дискусійні матеріали, а також статті, присвячені видатним подіям в історії біології і відомим ученим — генетикам, селекціонерам, біотехнологам (розділ «Особистості»), ювілеям активних членів УТГІС, хроніка основних подій у роботі УТГІС, а також некрологи й інші матеріали, що стосуються роботи УТГІС, зокрема матеріали Пленумів Ради УТГІС. Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі біологічних наук (біологічні спеціальності — 091, категорія «Б», наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28 грудня 2019 р).

Після VII з'їзду Президією УТГІС було прийнято рішення про проведення щорічної Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» і видання за матеріалами конференцій збірника наукових праць за тією ж назвою.

Розпочинаючи з 2003 р. щорічно виходить у світ два томи збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», який теж включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі біологічних наук (біологічні спеціальності — 091, категорія «Б», наказ Міністерства освіти і науки України № 409 від 17 березня 2020 р). Наразі опубліковано 35 томів цього збірника.

Від часу заснування УТГіС проведено Х з'їздів. У цій статті розглянуто роботу, проведену Товариством після Х з'їзду УТГіС.

Головні заходи і події 2018 р.

У 2018 р., наступному після проведення Х з'їзду Товариства, важливою подією, що її відзначала Україна, у тому числі й УТГіС, було 100-річчя від часу заснування Національної академії наук України (НАНУ). Слід нагадати, що саме НАНУ ініціювала створення громадської наукової організації, якою є УТГіС і Товариство до 1992 р. працювало «під дахом» АН УРСР (подробіці див. (Зосимович, Навалихина, 1967; Голда, 1967; Труханов, 2007; Кунах, 2009; Кунах, 2017; Голубенко, 2017; Протокол..., 2017).

У 2018 році УТГіС видало два номери журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів», присвячених 100-літньому ювілею НАНУ (т. 16 № 1 та т. 16 № 2 за 2018 р.). У цих номерах опубліковано статтю від головного редактора В. А. Кунаха «Кілька слів з нагоди ювілею Національної академії наук України — 100-річчя від часу заснування», 20 оригінальних статей, 2 наукових огляди, низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, а також некрологи, хроніка і аналіз проведених Товариством у 2018 р. наукових конференцій та інформація про заплановану на 2019 р. XIII Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів».

Вийшли друком також два чергових томи збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», том 22 і том 23, присвячених цій ювілейній даті. У чотирьох книгах цих двох видань (журналу і збірника) опубліковано майже 200 наукових статей, поданих до друку не лише вченими з різних наукових центрів і університетів України, а й із-за кордону — Азербайджану, Білорусі, Росії тощо. У статтях проаналізовано досягнення, проблеми і перспективи у галузі сучасних напрямів генетики, селекції, еволюції, біотехнології. Окрім того, у вступній статті головного редактора збірника В. А. Кунаха до 22-го тому збірника «Фактори...» розглянуто

деякі моменти з історії започаткування і розвитку генетичних та генетико-селекційних досліджень в Україні у зв'язку із 100-річчям від часу заснування НАНУ (Кунах, 2018). Думаю, що ці статті засвідчили істотний внесок українських учених, перш за все членів УТГіС, у подальший розвиток біологічної науки у світі.

Великим науковим заходом, присвяченим сторіччю НАНУ, проведеним УТГіС у 2018 р., була XIII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів». Ця конференція, що була присвячена також 135-річчю від дня народження видатного вченого, талановитого педагога та організатора науки, фундатора кількох новітніх напрямів генетики і селекції, академіка Андрія Опанасовича Сапегіна, відбулася 17–21 вересня 2018 р. в м. Яремче на базі виробничо-навчально-рекреаційної бази «Арніка» Івано-Франківського національного медичного університету, що знаходиться в Українських Карпатах. Співорганізаторами конференції були УТГіС, Івано-Франківський медичний університет та Інститут молекулярної біології і генетики НАН України. На конференції зареєструвалося 83 учасники — представники регіональних відділень УТГіС з 9 областей України, а також 11 учасників-іноземців. Так, у конференції взяли участь вчені з Івано-Франківського, Харківського, Сумського, Вінницького, Херсонського, Львівського, Одеського, Київського міського та Київського обласного відділень УТГіС. Іноземну делегацію на конференції представляли провідні вчені з Литви, Латвії, Білорусі та Азербайджану. Програма конференції була досить широкою. Вона охоплювала наступні наукові напрями: еволюція геномів у природі та експерименті; загальна та популяційна генетика; молекулярна генетика та геноміка; прикладна генетика і селекція; генетика людини та медична генетика; аналіз та оцінка генетичних ресурсів; молекулярні та клітинні біотехнології; екогенетика; біоінформатика та комп'ютерна біологія; історія біології, питання викладання генетики, селекції та еволюційної теорії. Ці напрями було згруповано у вигляді семи секцій і чотирьох пленарних засідань. Всього впродовж XIII Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» було заслухано і обговорено 14 пленарних та 14 секційних доповідей. Також на конференції було представлено 15 стендових повідомлень. Детально особливості проведення цієї конференції наведено в статті (Голубенко, 2018).

Черкаське відділення УТГіС організувало і 19–21 березня 2018 року провело в Уманському національному університеті 7-му Міжнародну науково-практичну конференцію «Селекційно-гене-

тична наука і освіта (Парієві читання)» з метою обговорення стану та майбутнього освіти в галузі селекції. У конференції взяли участь представники наукових установ і вищих навчальних закладів білорусі, Польщі, Молдови, росії. Вітчизняну науку представляли установи НАН України (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії, Інститут молекулярної біології і генетики, Інститут фізіології рослин і генетики, Інститут харчової біотехнології і геноміки, Національний дендрологічний парк «Софіївка»), НААН України (Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків та його Верхняцька дослідно-селекційна станція, Інститут захисту рослин, Інститут луб'яних культур, Інститут овочівництва і баштанництва, Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва і його Національний центр генетичних ресурсів рослин України та Устимівська дослідна станція рослинництва, Інститут садівництва НААН України, Селекційно-генетичний інститут — Національний центр насіннезнавства та сортовивчення та Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція), навчальні заклади (Білоцерківський, Вінницький та Сумський національні аграрні університети, Національний університет біоресурсів та природокористування України та його відокремлений підрозділ — Ніжинський агротехнічний інститут, Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Полтавська державна аграрна академія, Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини, Уманський національний університет садівництва та Житлово-комунальний коледж ХНУМГ ім. О. М. Бекетова), а також наукові установи недержавної форми власності: Всеукраїнський науковий інститут селекції, Науково-дослідний центр та Випробувальна лабораторія Агропромхолдингу «Кернел» (Варва). На Конференції було прийнято резолюцію, в якій запропоновано продовжити фундаментальні і прикладні дослідження з актуальних проблем селекційно-генетичної науки і освіти в рамках наукової тематики установ держав учасниць. Координація з питань підготовки агрономів-дослідників для селекційних наукових установ, навчальних закладів та насінницьких господарств повинна стати основою консенсусу між представниками державного й приватного секторів щодо способів удосконалення генотипів культивованих рослин і розширення їх асортименту, що сприятиме подальшому розвитку біологічної науки і аграрного виробництва. Учасники конференції підтримали пропозицію постійно розширювати й поглиблювати міжнародну співпрацю у галузі селекції й генетики, зокрема дидактичних питань, для чого

проводити обмін навчальними планами й освітніми програмами з генетики й селекції, біотехнології й молекулярної біології та інших суміжних наук. Детально інформацію про перебіг цієї конференції викладено в статті (Опалко та ін., 2018).

4–7 липня 2018 року за участі Черкаського відділення УТГіС організовано і проведено в Умані на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України Міжнародну наукову конференцію, присвячену року культурної спадщини у Європі. У конференції взяли участь понад 60 учасників з різних регіонів України, а також із закордону. Матеріали конференції опубліковано у збірнику «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої року культурної спадщини у Європі» (м. Умань, 4–7 липня 2018 р.).

19–21 квітня 2018 р. у місті Тернополі за участі Тернопільського відділення УТГіС на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2018», присвячену 20-річчю заснування Голицького біостаніонару ТНПУ. У роботі конференції взяли участь понад 45 учасників, у матеріалах конференції опубліковано 65 тез доповідей («Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2018»). Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю заснування Голицького біостаніонару Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка». 19–21 квітня 2018 р., Тернопіль. Вектор. Тернопіль. 2018. 206 с.).

Головні заходи і події 2019 р.

20 травня 2019 року за участі УТГіС на базі Інституту розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН було організовано і проведено XVII Всеукраїнську наукову конференцію молодих учених і аспірантів з міжнародною участю, присвячену 80-й річниці від дня народження академіка НААН В. П. Бурката «Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві» з метою обговорення наукових досліджень молодих учених і аспірантів з питань розведення, генетики, біотехнології, відтворення та збереження біорізноманіття тварин. У прийнятий за результатами роботи конференції постанові запропоновано продовжити фундаментальні та прикладні дослідження з актуальних проблем розведення, генетики та біотехнології в тваринництві в рамках наукової тематики установ держав учасниць. Координа-

ція з питань підготовки селекціонерів для наукових установ, навчальних закладів та племінних господарств повинна стати основою паритету між представниками державного й приватного секторів щодо способів удосконалення ведення племінного обліку та розведення вітчизняних порід сільськогосподарських тварин сприятиме подальшому розвитку біологічної науки та аграрного виробництва, що в свою чергу забезпечить збереження і раціональне використання племінних ресурсів. Учасники конференції підтримали пропозицію постійно розширювати й поглиблювати міжнародну співпрацю у галузі селекції й генетики, зокрема проводити обмін науковою літературою й освітніми програмами з генетики й селекції, біотехнології й молекулярної біології та інших суміжних наук. Детально інформацію про перебіг цієї конференції викладено в статті (Щербак, Ковтун, 2019).

6–8 листопада 2019 року в м. Чернівці на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича відбулась I Міжнародна науково-практична конференція «Стале бджільництво в Україні». Організатори конференції — Інститут біології, хімії та біоресурсів ЧНУ (кафедра молекулярної генетики та біотехнології і кафедра екології та біомоніторингу), ГО «Асоціація виробників продукції бджільництва «Буковинський бджоляр»», Спілка пасічників України за участю УТГіС та Об'єднання матководів України. У роботі конференції взяли участь 212 осіб, серед яких науковці та пасічники з 15 областей України та 8 інших країн. Іноземну делегацію представляли науковці та пасічники з Данії, Італії, Канади, Молдови, Німеччини, Польщі, Чехії та Швеції. До початку конференції було видано збірник наукових праць, які відображають теоретичні досягнення, практичні надбання провідних українських і закордонних науковців та практикуючих бджолярів (Стале бджільництво в Україні, 2019). Особливу увагу було присвячено питанням генетики, біохімії, селекційної роботи з породами бджіл, технології виробництва продукції бджільництва, інструментального осіменіння, соціально-екологічним аспектам втрат бджіл та участі громадськості у прийнятті рішень. За відгуками учасників, які отримав оргкомітет після завершення конференції, I Міжнародна науково-практична конференція «Стале бджільництво в Україні» була проведена на високому організаційному рівні, а проголошені доповіді свідчать про високий науковий та прикладний рівень учасників конференції. Детально інформацію про перебіг цієї конференції викладено в статті (Язловицька та ін, 2019).

15–20 вересня 2019 р. у Києві на базі Інституту молекулярної біології і генетики НАН України було проведено наступну, XIV Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену двом ювілеям — 140-річчю від дня народження видатного генетика і селекціонера академіка В. Я. Юр'єва та 120-річчю від дня народження видатного ботаніка, генетика і селекціонера члена-кореспондента НАН України В. П. Зосимовича. Конференція була асоційована з VII з'їздом Всеукраїнської асоціації біологів рослин, а її співorganizаторами, окрім УТГіС, виступили Інститут молекулярної біології і генетики НАН України та ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України». На конференції зареєструвалося 67 учасників — представників регіональних представництв УТГіС з 9 областей України, а також 11 учасників-іноземців. У конференції взяли участь вчені з Харкова, Одеси, Херсона, Львова, Умані, Глухова, Вінниці, Чернівців, Миколаєва та Києва. Іноземну делегацію на конференції представляли відомі вчені з Польщі (3 учасника), Білорусі (5 учасників) та Азербайджану (2 учасники). У роботі конференції і з'їзду взяли участь також близько 90 незареєстрованих учасників та гостей.

До відкриття XIV конференції було надруковано два чергові томи (Т. 24, Т. 25) збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», в яких опубліковано статті на основі матеріалів, представлених на конференції. Всього опубліковано 123 статті і 8 вибраних тез пленарних доповідей. Експериментальні й оглядові статті обох томів збірника та тези пленарних доповідей присвячено актуальним проблемам прикладної генетики і селекції, генетики людини та медичної генетики, аналізу та оцінки генетичних ресурсів, екогенетики, біоінформатики та комп'ютерної біології (у 24 томі збірника), а також проблемам еволюції геномів у природі та експерименті, загальної та популяційної генетики, молекулярної генетики та геноміки, молекулярних та клітинних біотехнологій, історії біології, питанням викладання генетики (том 25). На думку учасників конференції, результати та аналіз наукових досліджень, представлених у статтях збірника, висвітлюють проблеми, які постали перед науковцями на той час, а також можуть і повинні стати основою для їхнього вирішення у майбутньому та сприяти подальшому розвитку теоретичних засад еволюції, генетики, селекції та біотехнології як в Україні, так і за її межами. Подобиці перебігу конференції і асоційованого з нею VII з'їзду Всеукраїнської асоціації біологів

рослин детально викладено в статті (Голубенко та ін., 2019).

У 2019 р. Черкаським відділенням УТГіС було організовано і проведено дві конференції. Чергова VIII Міжнародна наукова конференція «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)» відбулася 18–20 березня 2019 р. на базі Уманського національного університету садівництва. Матеріали конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)». Матеріали VIII Міжнародної наукової конференції (м. Умань, 18–20 березня 2019 р., УНУС). 3–6 липня 2019 року на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України проведено II Міжнародну наукову конференцію, присвячену 210-річчю від дня народження Чарльза Дарвіна. Матеріали цієї конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали II Міжнародної наукової конференції, присвяченої 210-річчю від дня народження Чарльза Дарвіна». (м. Умань, 3–6 липня 2019 року). Обидві конференції відбулися за участі понад 50 учасників на кожній, серед учасників були як українські, так і закордонні вчені.

4–5 листопада 2019 р. у місті Тернополі за участі Тернопільського відділення УТГіС на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2019», присвячену 80-річчю від дня народження доктора біол. наук, професора Явоненка О. Ф. та 75-річчю від дня народження доктора біол. наук, професора Яковенка Б. В. У роботі конференції взяли участь близько 50 учасників, у матеріалах конференції опубліковано 85 тез доповідей («Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2019»). Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю від дня народження д.б.н., проф. Явоненка О. Ф. та 75-річчю від дня народження д.б.н., проф. Яковенка Б. В. 4–5 листопада 2019 р. Тернопіль. Вектор. Тернопіль. 2019. 325 с.).

Вийшли друком два чергові випуски журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» (том 17 № 1 та том 17 № 2, 2019). У номері № 1 опубліковано 6 оригінальних статей, науковий огляд Ю. В. Вагіна «Еволюція дарвінізму. Синтетична теорія еволюції: 1926–1975 роки», а також низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, науковій хроніці та історії розвитку наукових досліджень у відділі генетики клітинних популяцій ІМБГ НАН України,

організованому у 1989 р. (автор В.А. Кунах). У номері № 2 том 17 опубліковано 8 оригінальних статей, 7 статей присвячених відомим членам УТГіС — ювілярам, а також хроніка та інформація про наукові конференції, що їх провело чи планує провести УТГіС.

Головні заходи і події під час епідемії Ковід-19 у 2020 р.

Наприкінці 2019-го — на початку 2020-го рр. розпочалася пандемія вірусу Ковід-19. В Україні, як і в усьому світі, було оголошено жорсткий карантин, який тривав практично до початку відкритої воєнної агресії росії проти України, що розпочалася 24 лютого 1922 р. Після нападу росії в Україні було оголошено військовий стан, який, як і війна з росією, триває донині. У ці тяжкі часи Українське товариство генетиків і селекціонерів продовжувало свою статутну роботу, враховуючи виклики і конкретну ситуацію в країні.

У 2020 р. Черкаським відділенням УТГіС було організовано і проведено дві конференції. Чергова XI Міжнародна наукова конференція «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)» відбулася 19 березня 2020 р. на базі Уманського національного університету садівництва. Матеріали конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)». Матеріали IX Міжнародної наукової конференції (м. Умань, 19 березня 2020 р., УНУС).

6–9 липня 2020 року на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України проведено III Міжнародну наукову конференцію «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні», присвячену Міжнародному року здоров'я рослин. Матеріали цієї конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали III міжнародної наукової конференції, присвяченої Міжнародному року здоров'я рослин» (м. Умань, 6–9 липня 2020 року). Обидві конференції відбулися у змішаному режимі (онлайн та офлайн) за участі понад 40 учасників на кожній, серед учасників були як українські, так і закордонні вчені.

22–23 травня 2020 р. у місті Тернополі за участі Тернопільського відділення УТГіС на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2020», присвячену 80-річчю хіміко-біологічного факультету ТНПУ. У роботі конференції взяли участь близько 30 учасників,

у матеріалах конференції опубліковано 57 тез доповідей («Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2020». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 22–23 травня 2020 р. Тернопіль. Вектор. 2020. 214 с.).

XV Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену 120-річчю від дня народження видатного генетика Н. В. Тимофєєва-Ресовського, 90-річчю від дня народження видатного молекулярного біолога Г. Х. Мацуки та 90-річчю від дня народження видатного генетика і селекціонера О. О. Созінова, яку запланували провести 21–25 вересня 2020 р. м. Кам'янці-Подільському (Хмельницька область), через жорсткі умови карантину довелось перенести на пізніший термін. Співорганізаторами цього заходу разом із УТГіС був Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка та Інститут молекулярної біології і генетики НАН України.

Підготовка до конференції у 2020-му році все таки продовжувалася, за поданими до неї матеріалами було опубліковано чергові два томи збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» (т. 26 та т. 27). Том 26 присвячено ювілейним датам від дня народження Н. В. Тимофєєва-Ресовського та Г. Х. Мацуки, а том 27 — О. О. Созінова та 100-річчю від дня народження видатного селекціонера, провідного спеціаліста у галузі виноградарства, лауреата премії імені В. Я. Юр'єва П. Я. Голодриги.

У 2020 р. Товариством було видано черговий випуск журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів». У зв'язку з епідемією Ковід-19, жорстким карантинном і невеликою кількістю поданих до друку статей журнал вийшов у форматі спареного номеру (Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів, 2020, т. 18, № 1–2). У номері опубліковано 6 оригінальних статей, 2 наукових огляди про сучасний стан вивчення біологічної функції мобільних генетичних елементів та дискусійний огляд Ю. В. Вагіна «Еволюція дарвінізму. Новий еволюційний синтез: об'єднання еволюційної генетики і генетики розвитку», низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, а також хроніка та інформація про чергову, XVI наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», що її було заплановано провести УТГіС.

Головні заходи і події під час епідемії Ковід-19 у 2021 р.

У другій половині 1921 р. умови карантину в Україні були дещо пом'якшені і президія УТГіС прийняла рішення про підготовку наступної конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів». У результаті на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка під егідою організаторів — УТГіС, Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 21–22 вересня 2021 р. у дистанційному режимі (онлайн) було проведено об'єднану XV та XVI Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену одразу кільком визначним датам і подіям.

XV конференцію, як і планувалося, було присвячено ювілеям чотирьох видатних вчених: 90-річчю Г. Х. Мацуки — молекулярного біолога, віцепрезидента УТГіС у 1976–1986 рр., академіка НАН України, директора Інституту молекулярної біології та генетики НАН України у 1973–2003 рр.; 90-річчю О. О. Созінова — селекціонера та генетика, президента УТГіС у 1976–1986 рр., академіка НАН України та НААН України; 100-річчю П. Я. Голодриги — біолога, селекціонера у галузі виноградарства, почесного доктора наук кількох європейських університетів (*doctor honoris causa*); 120-річчю Н. В. Тимофєєва-Ресовського — генетика, біофізика, дослідника в галузях радіобіології та еволюційної біології, розробника теоретичних основ генетики розвитку і генетики популяцій. Про кожного з цих ювілярів опубліковано біографічні статті у 26-му і 27-му томах збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів». Крім того, у цих томах опубліковано 113 експериментальних та оглядових статей, які узагальнюють теоретичні досягнення та практичні надбання провідних українських та зарубіжних учених.

XVI Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів» було присвячено 30-річчю Незалежності України та 120-річному ювілею М. М. Гришка — ботаніка, генетика і селекціонера, академіка АН УРСР, іменем якого названо Національний ботанічний сад НАН України у м. Києві. Біографічну статтю про М. М. Гришка опубліковано у 29-му томі збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів».

На об'єднаній XV і XVI конференції зареєструвалося 55 учасників — учених з різних областей України та декілька іноземних членів Товариства й інших учасників. Так, у роботі

конференції взяли участь учені з Києва, Львова, Харкова, Одеси, Тернополя, Кам'янець-Подільського, Херсона, Умані, Глухова, Вінниці, Чернівців, Миколаєва. Іноземну делегацію на конференції представляли відомі вчені з Білорусі (3 учасника) та Азербайджану (3 учасника).

До XVI-ї конференції надруковано два чергові томи збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» (Т. 28, Т. 29), в яких опубліковано матеріали, представлені на конференції. Всього опубліковано 63 статті і 9 вибраних тез пленарних доповідей. Детальну інформацію про роботу об'єднаних XV і XVI Міжнародних конференцій «Фактори експериментальної еволюції організмів» представлено у статті (Голубенко та ін., 2021).

У 2021 р. Черкаським відділенням УТГіС було організовано і проведено три наукових конференції. X Міжнародна наукова конференція «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)» відбулася 19 березня 2021 р. на базі Уманського національного університету садівництва. Матеріали конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання)». Матеріали X Міжнародної наукової конференції» (м. Умань, 19 березня 2021 р., УНУС).

5–7 липня 2021 року на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України проведено IV Міжнародну наукову конференцію «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні», присвячену 30-й річниці Незалежності України. Матеріали цієї конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали IV міжнародної наукової конференції, присвяченої 30-й річниці Незалежності України (м. Умань, 5–7 липня 2021 року)».

VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі» проведено 15 жовтня 2021 р. на базі Уманського національного університету садівництва. Матеріали цієї конференції опубліковано у збірнику наукових праць «Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції» (м. Умань, 15 жовтня 2021 р., УНУС). Усі три конференції відбулися у змішаному режимі (онлайн та офлайн) за участі 40–50 учасників на кожній, серед учасників були як українські, так і закордонні вчені.

30 червня 2021 року в Інституті розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН відбулася XIX Всеукраїнська наукова конференція мо-

лодих учених і аспірантів із міжнародною участю «Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві», яка була присвячена Дню науки в Україні. Мета конференції — обговорення наукових досліджень молодих учених і аспірантів із питань розведення, генетики, біотехнології, відтворення та збереження біорізноманіття тварин. Конференція була організована Інститутом розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН та Українським товариством генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова і проведена на базі Інституту у с. Чубинське Київської області. У її роботі взяли участь понад 20 молодих учених, серед них 17 аспірантів, які проходять навчання в Інституті. У роботі конференції взяли також участь молоді науковці з Китайської народної республіки (Institute of Animal Husbandry and Veterinary Science, Zhejiang Academy of Agricultural Sciences (Hangzhou, China) та Zhuji Guowei Poultry Development Co, Ltd (Zhuji, China)), а також молоді вчені із Миколаївського національного аграрного університету та СФГ «Верес» (Слов'янського району Донецької області). На конференції обговорили актуальні селекційні, генетичні та біотехнологічні питання розвитку тваринництва в Україні та світі. Детально перебіг і основні здобутки конференції детально висвітлено у публікаціях (Полупан, 2021).

19 серпня 2021 р. відбулася Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Теорія і практика вдосконалення генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин», присвячена 30-й річниці незалежності України та 110-річчю від дня народження доктора біологічних наук, професора Ігоря Смирнова (1911–1993). Конференція була організована Інститутом розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН та Українським товариством генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова та проведена на базі Інституту (с. Чубинське Київської області). У її роботі взяли участь понад 60 вчених з України, Республіки Молдова (Науково-практичний інститут біотехнологій в зоотехнії і ветеринарної медицини) та Сполучених штатів Америки (Компанія «IVF Lab Consulting LLC»). На конференції було обговорено селекційно-генетичне вдосконалення порід і типів сільськогосподарських тварин; перспективи розвитку біотехнологічних досліджень у тваринництві; збереження генофонду локальних і зникаючих порід в Україні, які спрямовані на успішне вирішення науково-практичних завдань у галузі тваринництва. Підкреслювалося, що за 30 років Незалежності України розроблено вітчизняними вченими методологію масштабного селекційного перетворення вітчизняних порід ху-

доби та свиней комбінованого напрямку продуктивності на більш конкурентноздатний спеціалізований. У результаті було створено та широко впроваджено у виробництво чотири вітчизняні молочні і чотири м'ясні породи великої рогатої худоби, три м'ясні породи свиней та м'ясну породу овець. Разом з тим, відзначено, що подальша робота з генетичного вдосконалення сільськогосподарських тварин потребує вдосконалення чинного законодавства щодо організації селекційно-племінної роботи у тваринництві України. Перебіг конференції, її наукову програму та представлені наукові доповіді детально проаналізовано у статті (Щербак та ін., 2022).

1–2 жовтня 2021 р. у місті Тернополі за участі Тернопільського відділення УТГіС на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2021», присвячену 50-річчю кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін і 100-річчю від дня народження доктора біологічних наук, професора Шуста Івана Васильовича. У роботі конференції взяли участь близько 30 учасників, у матеріалах конференції опубліковано 49 тез доповідей («Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2021»). Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 1–2 жовтня 2021 р. Тернопіль. Вектор. Тернопіль. 2021. 190 с.).

У 1921 р. вийшов друком спарений 19-й том журналу (Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів, 2021, т. 19, № 1–2). У номері опубліковано 6 оригінальних статей, низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, а також хроніка і аналіз проведених Товариством у 2021 р. наукових конференцій, інформація про заплановану на 1922 р. XVII наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів».

Головні заходи і події під час воєнного стану в 2022 р.

24 лютого 2022 р. росія напала на Україну і розпочала агресивну війну, окупувавши частину території України. З тих пір і до сьогодні наша Держава веде визвольну війну з агресором і вся країна живе і працює в умовах воєнного стану і загальної мобілізації. Це дуже негативно відображається на всіх аспектах життя і наукової діяльності. Проте і в цих дуже скрутних умовах

воєнного стану Українське товариство генетиків і селекціонерів продовжувало працювати і досягло у своїй діяльності певних успіхів.

У 2022 р. світова наукова громадськість відзначала 200-річчя від дня народження відкривача головних законів генетики Грегора Йогана Менделя. З нагоди його 200-річчя міжнародна наукова спільнота, дослідницькі інституції, наукові товариства всього світу провели конференції, семінари, святкові заходи, було організовано спеціальні випуски журналів. З ініціативи УТГіС до цих заходів долучилася і Національна академія наук України. 21 вересня 2022 року під головуванням Президента НАН України академіка НАН України Анатолія Загороднього відбулося засідання Президії НАН України, на якому було віддано належне ролі Г. Менделя у розвитку генетики. Із доповіддю «Грегор Мендель і його роль у розвитку генетичної науки: до 200-річчя від дня народження» виступив віце-президент УТГіС, директор ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України» академік НАН України Ярослав Блюм. Я. Блюм зазначив, що в Україні наукові дослідження з різних напрямів генетики здійснюються практично від часу заснування Української академії наук. А нині у «золотий вік» біології генетика та суміжні біологічні науки є надзвичайно важливими для нашої держави і потребують подальшого розвитку.

На цьому засіданні президент Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова член-кореспондент НАН України Віктор Кунах у своєму виступі розповів про основні історичні віхи розвитку генетики як науки в Україні за часів існування СРСР, а також про історію створення та основні напрями діяльності УТГіС.

У прийнятій за результатами обговорення Президією НАН України Постанові № 271 від 21.09.2022 р. зокрема зазначено, що важливу роль у координації та організації генетичних досліджень в Україні, налагодженні та зміцненні наукових зв'язків і контактів між ученими України та інших країн відіграє Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова. Товариство щорічно організує Міжнародні конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів», проводить низку інших наукових симпозиумів і конференцій. Спільно з Інститутом молекулярної біології і генетики НАН України товариство видає науково-практичний журнал «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів», а також збірник наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів». Стосовно УТГіС Президія НАН України постановила: «...4. Підтримати подальший розвиток і поглиблення співпраці з Українським товариством генетиків і

селекціонерів імені М. І. Вавилова, що має глибоке академічне підґрунтя, шляхом координації та спільного розгляду перспектив розвитку сучасної генетики, проведення наукових заходів, видання наукових журналів та збірників...».

Вважаю великою заслугою усіх членів УТГіС, особливо президії Товариства, таку високу оцінку діяльності нашої громадської наукової організації найвищою науковою установою нашої держави — Національною академією наук України. Знаменно, що це відбулося вперше за 55 років діяльності УТГіС і саме у рік, коли весь світ відзначає 200-річчя від дня народження засновника генетики — Грегора Менделя.

3–5 жовтня 2022 року за участі організаторів — УТГіС, Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України та Уманського національного університету садівництва — у форматі Zoom-конференції, було проведено XVII Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену 200-річчю від дня народження Г. Й. Менделя та вшануванню пам'яті директора Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України І. С. Косенка. Незважаючи на складні умови воєнного часу, для участі у роботі конференції зареєструвалися 48 учасників — представників регіональних відділень УТГіС з різних регіонів України та декілька іноземних представників Товариства. Свої досягнення на конференції представили вчені з Києва, Львова, Тернополя, Вінниці, Одеси, Умані, Глухова, Чернівців. Іноземну делегацію на конференції представляли вчені з Азербайджану.

До відкриття конференції було надруковано два чергові томи (Т. 30, Т. 31) збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», у яких опубліковано представлені на конференцію матеріали. Всього опубліковано 51 статтю і 3 вибраних тез пленарних доповідей. Експериментальні й оглядові статті обох томів збірника та тези пленарних доповідей присвячені актуальним проблемам прикладної генетики і селекції, генетики людини та медичної генетики, аналізу та оцінки генетичних ресурсів, екогенетики, біоінформатики та комп'ютерної біології, а також проблемам еволюції геномів у природі та експерименті, загальної та популяційної генетики, молекулярної генетики та геноміки, молекулярних та клітинних біотехнологій, історії біології, питанням викладання генетики. Результати та аналіз наукових досліджень, представлені у статтях збірника, висвітлюють проблеми, які наразі постали перед науковцями, а також є основою для їхнього вирішення у майбутньому,

та сприяти майбутньому розвитку теоретичних засад еволюції, генетики, селекції та біотехнології як в Україні, так і за її межами. Також у 30 і 31 томах збірника праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» було опубліковано біографічні статті, присвячені видатному основоположнику генетичної науки Грегору Менделю та відданому своїй справі директору «Софіївки» Івану Косенку. Усі доповіді представлені у збірнику у вигляді статей, з якими можна ознайомитися на сайті УТГіС. За відгуками учасників, які отримав оргкомітет після завершення конференції, представлені на ній доповіді мали високий науковий рівень, а XVII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів» була відмінно організована (див. (Голубенко, 2022)).

25 серпня 2022 р. за участі УТГіС на біологічному факультеті Одеського національного університету імені І. І. Мечникова проведено Біологічну секцію в межах чергової Гамовської конференції-школи, уже у двадцятий раз організованої фізиками і астрономами. Біологічна секція під назвою «The importance of G. Gamow's ideas for biology of the 21st century» в межах Гамовської конференції-школи почала працювати з 2019 р. (Слід нагадати, що видатний вчений фізик, космолог Георгій Антонович Гамов, уродженець Одеси, зробив вагомий внесок у становлення і розвиток молекулярної біології. Він вперше поставив проблему розшифрування генетичного коду. Після відкриття та опублікування моделі дволанцюгової спіралі ДНК Дж. Уотсоном і Ф. Криком Г. А. Гамов зрозумів, що структура білків, які складаються з 20 основних амінокислот в клітині, — повинна бути зашифрована в послідовності з чотирьох нуклеотидів, що входять до складу молекули ДНК. Виходячи з арифметичних розрахунків, Г. А. Гамов показав, що при поєднанні 4 нуклеотидів трійками виходять 64 різні комбінації, а цього на його думку було цілком достатньо для «запису» спадкової інформації).

У роботі Біологічної секції Гамовської конференції-школи у 1922 р. брали участь відомі і молоді науковці, що працюють в галузі молекулярної біології та генетики в Україні, Великій Британії, Німеччині, США та Канаді (загалом 52 учасники). Було представлено 13 усних доповідей. Матеріали Біологічної секції Гамовської конференції-школи опубліковано у «Віснику Одеського національного університету. Біологія» — 2022. — Том 27, № 2(51), а хроніку заходу опубліковано у статті (Чеботар, 2022).

Черкаським обласним відділенням УТГіС у 2022 р. організовано і проведено на базі Уманського національного університету садівництва

2 конференції, матеріали яких опубліковано у збірниках: «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання). Матеріали XI міжнародної наукової конференції (м. Умань, 21–23 березня 2022 р., УНУС)» та «Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: тези VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 4 листопада 2022 р., УНУС). Ще одну конференцію проведено на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України (див. «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали V міжнародної наукової конференції, присвяченої 20-й річниці проголошення Всесвітнього дня культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку (м. Умань, 5–8 липня 2022 року).

4–5 листопада 2022 р. у місті Тернополі за участі Тернопільського відділення УТГіС на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2022». У роботі конференції взяли участь близько 30 учасників, у матеріалах конференції опубліковано 39 тез доповідей (Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience — 2022», 4–5 листопада 2022 р. Тернопіль : Вектор, 2022. 172 с.

Вийшов друком також спеціальний випуск журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» (2022, том 20, № 1–2), присвячений 200-річчю від дня народження Г. Менделя, який відкривався статтею від головного редактора В. Кунаха «3 нагоди 200-річчя від дня народження Грегора Йоганна Менделя». У статті коротко розглянуто розвиток наукових досліджень з генетики і генетичних основ селекції в Україні з початку їх заснування у 1910–1920 рр. У номері опубліковано, крім того, 3 оригінальні статті, один науковий огляд, низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, а також некрологи, хроніка і аналіз проведених Товариством у 2022 р. наукових конференцій, інформація про заплановану на 1923 р. XVIII наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів».

Головні заходи і події під час воєнного стану в 2023 р.

26–29 вересня 2023 р. у м. Києві було проведено XVIII Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену 50-річчю заснування Інституту молекулярної біології і генетики НАН України (ІМБГ), 70-річчю відкриття подвійної спіралі

ДНК та 180-річчю від дня народження Вальтера Флеммінга, а також асоційовані з конференцією VIII Симпозіум «Геном рослин» та Конференцію молодих вчених ІМБГ НАН України. Співорганізаторами цих наукових заходів були Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України» та Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України.

Конференцію проводили у змішаному форматі для максимального забезпечення участі вчених з різних областей України та іноземних дослідників, зважаючи на умови воєнного стану у державі. У роботі конференції, окрім співробітників ІМБГ та НБС, взяли участь понад 70 учасників з інших наукових та навчальних закладів, зокрема — членів регіональних відділень УТГіС. Було заслухано 13 пленарних і 12 секційних доповідей. У рамках конференції відбулася також конференція молодих учених ІМБГ НАНУ за участі близько 40 учених, аспірантів, студентів, тут було представлено 9 усних та 6 стендових доповідей.

26 вересня, у перший день роботи конференції, проведено урочисті збори колективу ІМБГ НАН України, присвячені 50-річчю від його заснування, у яких взяли участь співробітники установи, науковці різних поколінь, колишні працівники та поважні гості на чолі з президентом НАН України академіком НАН України А. Г. Загороднім. Надійшли також привітання від Офісу Президента України та Голови Верховної Ради України на честь ювілею ІМБГ. Низці провідних учених ІМБГ було вручено державні нагороди та відомчі відзнаки НАН України. Зокрема, Грамотою Верховної Ради України за заслуги перед Українським народом нагороджено трудовий колектив ІМБГ; почесною грамотою Верховної Ради України — докторку біологічних наук, професорку Л. Л. Лукаш, грамотами Верховної Ради України за заслуги перед Українським народом — членів-кореспондентів НАН України В. А. Кунаха, С. В. Дзядевича, академіка НАН України О. П. Солдаткіна. Подяки НАН України отримали академіки НАН України Г. В. Єльська та М. А. Тукало, члени-кореспонденти НАН України В. А. Кордюм і А. В. Риндич. Відзнаки НАН України вручили 13-тьом провідним вченим. Почесними грамотами Президії НАН України та Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено 10 науковців ІМБГ. Серед нагороджених науковців більшість склали члени УТГіС.

У роботі VIII Симпозіуму «Геном рослин», проведеного 29 вересня 2023 р. у кон-

ференцзалі Національного ботанічного саду ім. ім. М. М. Гришка НАН України, взяли участь понад 30 учасників, які заслухали 6 доповідей у пленарному форматі. У межах симпозіуму відбулося також засідання Всеукраїнської асоціації біологів рослин (VIII-й з'їзд).

На завершення наукового форуму його учасники обговорили проголошені доповіді та озвучили висновки щодо роботи конференції. За відгуками учасників, представлені доповіді є актуальними, змістовними та цінними з наукової точки зору, а XVIII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів» була відмінно організована і чітко проведена. Детально перебіг подій на конференції викладено у статті (Конвалюк та ін., 2023).

До відкриття XVIII Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» за поданими для участі у конференції матеріалами надруковано два чергові томи (Т. 32 та Т. 33) збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів». Том 32 присвячено 50-річчю від часу заснування Інституту молекулярної біології і генетики НАН України та 70-річчю відкриття подвійної спіралі ДНК, а том 33 — 180-річчю від дня народження Вальтера Флемінга. У цих двох томах опубліковано 65 статей і 12 вибраних тез доповідей.

До 50-річчя від часу заснування Інституту молекулярної біології і генетики НАН України вийшов друком спеціальний випуск журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» (2023, том 21, № 1–2). У журналі опубліковано розлогу статтю В. А. Кунаха «Деякі моменти історії Інституту молекулярної біології і генетики НАН України (до 50-річчя від часу заснування)», 3 оригінальні статті, один науковий огляд, низка статей, присвячених ювілеям видатних членів УТГіС, а також некрологи, хроніка і аналіз проведених Товариством у 2023 р. наукових конференцій та інформація про заплановану на 2024 р. XIX наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів».

11–13 травня 2023 р. у м. Тернополі на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено VII Міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену 100-річчю від дня народження вченої-ботаніка, систематика і флориста, кандидата біологічних наук, доцента, завідувача кафедри ботаніки Валентини Омелянівни Шиманської «Тернопільські Біологічні Читання — Ternopil Bioscience — 2023». Співорганізаторами конференції були Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, Lubelska Szkoła Wyższa w Rykach (Poland), Ottawa Research

and Development Centre (Agriculture and Agri-Food Department) (Canada), Institute of Molecular Biology and Biotechnologies of Azerbaijan National Academy of Sciences, Тернопільське відділення Українського гідроекологічного товариства, Тернопільське відділення Українського біохімічного товариства, Тернопільське відділення Українського ботанічного товариства, Тернопільське відділення Українського товариства фізіологів рослин, Тернопільське відділення Товариства мікробіологів України ім. С. М. Виноградського.

Робота конференції була організована за напрямками: експериментальна ботаніка та фізіологія рослин, біологія та екологія тварин, мікробіологія та вірусологія, цитогенетика та гістоморфологія, анатомія та фізіологія людини, біохімія та молекулярна біологія, генетика мікроорганізмів, рослин, тварин і людини, гідробіологія, біотехнологія в рослинництві, тваринництві та ветеринарії, охорона навколишнього середовища та біологічні аспекти відтворення біорізноманіття, прикладні аспекти адаптації організмів, екологічна біотехнологія та раціональне природокористування, вплив природних і соціальних чинників на здоров'я людини, біомедицина та фармакогнозія, агрономія, захист і карантин рослин, історія біології та методика навчання природничих дисциплін. У роботі конференції взяли участь понад 102 учасники. Було заслухано 8 пленарних і 38 секційних доповідей. До відкриття конференції надруковано збірник: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience — 2023», присвяченої 100-річчю від дня народження відомої вченої ботаніка к.б.н., доц. Валентини Омелянівни Шиманської, 11–13 травня 2023 р. Тернопіль : Вектор, 2023. 326 с. Детальну інформацію про перебіг конференції опубліковано у статті (Прокоп'як та ін., 2023).

Черкаським обласним відділенням УТГіС у 2023 р. організовано і проведено на базі Уманського національного університету садівництва 2 конференції, матеріали яких опубліковано у збірниках: «Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання). Матеріали XII міжнародної наукової конференції (м. Умань, 20–22 березня 2023 р., УНУС)» та «Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: тези VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 11–13 жовтня 2023 р., УНУС). Також на базі Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України проведено ще одну конференцію (див. «Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні: матеріали VI Міжнародної

наукової конференції, присвяченої Року Незламності України (м. Умань, 5–8 липня 2023 року).

**Головні заходи і події
під час воєнного стану в 2024 р.**

23–26 вересня 2024 р. у м. Тернопіль на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка було проведено XIX Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячену 185-річчю клітинної теорії, 180-річчю від дня народження Фрідріха Мішера та 145-річчю від дня народження В. Я. Юр'єва. Співорганізаторами конференції були Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка та Інститут молекулярної біології і генетики НАН України. Наукову роботу конференції проведено за напрямками: молекулярна генетика та геноміка, молекулярні та клітинні біотехнології, прикладна генетика і селекція, еволюція геномів у природі та експерименті, аналіз та оцінка генетичних ресурсів, історія біології, питання викладання генетики, селекції та еволюційної теорії, біоінформатика та комп'ютерна біологія, загальна та популяційна генетика, екогенетика. Було заслухано 7 пленарних і 23 секційних доповіді і представлено 2 стендові доповіді.

Конференцію проводили у змішаному форматі (онлайн та офлайн) для максимального забезпечення участі вчених з різних областей України та іноземних дослідників, зважаючи на умови воєнного стану у державі. У роботі конференції взяли участь понад 100 учасників з наукових установ і навчальних закладів, зокрема вчені, аспіранти, студенти — члени регіональних відділень УТГіС.

На церемонії відкриття конференції президент УТГіС Віктор Кунах вручив почесні грамоти за активну участь у роботі Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова та вагомі досягнення у науковій діяльності віце-президентці УТГіС Надії Дробик, відповідальній секретарці збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», кандидатці біологічних наук, доцентці Мар'яні Прокоп'як, а також голові Чернівецького відділення УТГіС, доктору біологічних наук, професору Роману Волкову.

На церемонії закриття конференції увечері 25 вересня було підведено підсумки XIX Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів». Учасники конференції відзначили високий організаційний і науковий рівень проведення

конференції, незважаючи на складні умови сьогодення, зумовлені військовим станом в Україні і війною з росією. Насамкінець голова Наукового комітету Віктор Кунах вручив дипломи авторам найкращих пленарних і секційних доповідей. Зокрема, за найкращу пленарну доповідь був нагороджений Василь Сирватка, за кращі секційні доповіді нагороджені доповідачі Юрій Тинкевич, Ірина Нітовська, Микита Пека, Мар'яна Твардовська, Любов Шевчик, за кращу стендову доповідь — Тетяна Марченко.

Детально перебіг XIX Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» наведено у статті (Конвалюк та ін., 2024).

До відкриття XIX конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» за поданими для участі у конференції матеріалами надруковано два чергові томи (Т. 34 та Т. 35) збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», що містять 69 статей і 18 вибраних тез.

Том 34 присвячено 185-річчю клітинної теорії та 180-річчю від дня народження Фрідріха Мішера, він відкривається статтею В. А. Кунаха «185-річчя клітинної теорії та клітинні технології сьогодні» та статтею Майорової О. Ю. із співавторами «Життєвий шлях та внесок у науку Фрідріха Мішера». Далі, у розділі «Еволюція геномів у природі та експерименті» опубліковано одну статтю, у розділі «Загальна та популяційна генетика» — 4 статті, у розділі «Молекулярна генетика і геноміка» — 10 статей, у розділі «Молекулярні та клітинні біотехнології» — 17 статей, у розділі «Історія біології, питання викладання генетики, селекції та еволюційної теорії» — 6 статей.

Том 35 присвячено 145-річчю від дня народження В. Я. Юр'єва. Він відкривається статтею М. А. Крижановської із співавторами «Василь Якович Юр'єв: життя і наукова спадщина (до 150-річчя від дня народження)». Далі, у розділі «Прикладна генетика і селекція» опубліковано 8 статей, у розділі «Генетика людини та медична генетика» — 5 статей, у розділі «Аналіз та оцінка генетичних ресурсів» — 8 статей, у розділі «Екогенетика» — 3 статті, у розділі «Біоінформатика та комп'ютерна біологія» — 4 статті. Наприкінці цього тому опубліковано 18 вибраних тез доповідей, представлених на XIX Міжнародній науковій конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів».

Увечері 24 вересня 2024 р., після вечірнього секційного засідання Конференції, відбулося засідання пленуму Ради УТГіС. Президент Товариства Віктор Кунах відкрив пленум та виступив із доповіддю «Підсумки роботи Президії Товари-

ства за 2024 р. і головні завдання діяльності на 2025 рік». Доповідач відзначив високу активність членів оргкомітету та наукового комітетів конференції та окремих членів Товариства і високий науковий рівень досліджень, представлених на конференції. Зазначив, що потрібно об'єктивно проаналізувати, що можна зробити, щоб підвищити рівень комунікації між дослідниками з різних куточків України, а також для залучення більшої кількості молоді для участі як у конференціях, так і в діяльності УТГіС у цілому. Доповідач повідомив, що впродовж поточного року за участі і спільно з Товариством проведено ряд важливих наукових конференцій та засідань. (Перелік цих заходів та конференцій наведено у цьому розділі даної статті нижче). Відмітив, що незважаючи на воєнний стан і постійні обстріли росією, наукові статті та тези доповідей XIX-ї Міжнародної наукової конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» були своєчасно прорецензовані і надруковано у 34-му та 35-му томах збірника «Фактори експериментальної еволюції організмів». Також він нагадав про видавничу діяльність Товариства та наголосив на важливості випуску журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» і підкреслив, що жодна із наукових громадських організацій України не випускає одночасно два наукових видання. Доповідач повідомив, що у зв'язку із введенням Державного реєстру суб'єктів інформаційної діяльності у сфері медіа відповідно до норм Закону України «Про телебачення і радіомовлення», цього року було перереєстровано обидва видання УТГіС у Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення. Серед недоліків роботи впродовж року він зазначив той факт, що незначна кількість молодих кваліфікованих науковців подають результати власних досліджень до вище перерахованих видань, очевидно тому, що не бачать перспективи публікацій статей у наукових виданнях, внесених МОН України до категорії Б. Доповідач також відзначив, що, незважаючи на важку ситуацію у країні, регіональні осередки УТГіС успішно продовжують свою діяльність, насамперед Тернопільське, Сумське, Кам'янець-Подільське, Чернівецьке, Вінницьке, Черкаське та Київське відділення. Водночас, велика кількість осередків, на жаль, втратили активність, зокрема, зважаючи на нинішню ситуацію, Кримське, Донецьке, Луганське відділення та Херсонський і Запорізький осередки. Далі президент Товариства повідомив, що згідно Статуту Товариства, необхідним є проведення його чергового з'їзду. Він запропонував провести XI з'їзд УТГіС 2025 року в місті Києві.

На Пленумі виступила скарбник Товариства Мар'яна Твардовська, яка прозвітувала про надходження фінансів впродовж поточного року та статті їх витрат. Основним джерелом фінансових надходжень є членські внески та оплата публікацій у наукових виданнях Товариства. Основні витрати спрямовані на забезпечення видавничої діяльності наукових видань УТГіС, а також на організацію наукових конференцій. На жаль, надходження членських внесків, як і публікаційна активність, знизилися впродовж останніх років навіть попри те, що їхня вартість не піднімалася.

З інформацією про стан друкованих видань виступила відповідальний секретар збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» Мар'яна Прокоп'як. Вона зазначила, що впродовж останніх двох років, як свідчить статистика, кількість друкованих статей у збірнику «Фактори експериментальної еволюції організмів» зменшилась вдвічі, у тому числі кількість поданих публікацій англійською мовою складає лише 5–7 %, кількість закордонних авторів, які публікують статті у збірнику — близько 5 %. Це, безперечно, зумовлено воєнним станом в країні і труднощами визвольної оборонної війни проти агресора — росії.

Далі виступила відповідальний секретар журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» Ірина Конвалюк, яка також зазначила, що кількість оригінальних та оглядових статей у журналі також різко зменшилась, незважаючи на те, що обидва видання відносять до категорії Б, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі біологічних наук (біологічні спеціальності — 091). Крім того, обидва видання індексуються у базах Index Copernicus та Google Scholar, а також Scientific Periodicals of Ukraine Open Ukrainian Citation Index. Доповідачка висловила вдячність за ефективну співпрацю тим представникам регіональних осередків, які постійно друкуються навіть у нинішніх складних умовах воєнного стану.

Віцепрезидент Товариства Надія Дробик у своєму виступі зазначила, що потрібно підняти розмір членських внесків та шукати спонсорів. Вона наголосила на необхідності ретельного рецензування публікацій, допустимості гнучкого підходу щодо термінів подачі публікацій у збірник наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» для авторів з прифронтових регіонів, а також на тому, що редагування і макетування збірників відповідно до вимог та їх тиражування потребують фінансових затрат.

Далі в обговоренні виступили віцепрезидент УТГіС Ярослав Блюм та член Ради Товариства

Олександр Громико. Вони підтримали висловлені вище пропозиції.

За результатами обговорення доповіді президента Товариства, на Пленумі було прийнято наступну постанову:

- схвалити доповідь президента Товариства В. Кунаха та затвердити річний фінансовий звіт Товариства за 2024 рік;
- провести черговий XI з'їзд УТГіС у 2025 році. Рішення про дату та місце проведення доручити прийняти Президії Товариства до 15 січня 2025 р.;
- збільшити вдвічі розмір членських внесків УТГіС;
- зобов'язати членів Ради товариства терміново організувати подачу наукових статей у наступний номер журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів».

Під час проведення Пленуму відбулося нагородження грамотами та дипломами членів УТГіС, які брали активну участь в організації та проведенні цієї конференції: докторки біол. наук, професорки Людмили Грицак, докторки сільгосподарських наук, професорки Світлани Пиди, кандидатки біол. наук, доцентки Галини Гуменюк.

18–20 березня 2024 року за організаційної участі Черкаського відділення УТГіС на базі Уманського національного університету садівництва відбулася XIII Міжнародна науково-практична конференція «Селекційно-генетична наука і освіта» (Парієві читання) (див. «Селекційно-генетична наука і освіта» (Парієві читання). Матеріали XIII міжнародної наукової конференції (м. Умань, 18–20 березня 2024 р., УНУС)).

18–19 квітня 2024 р. на базі хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за участі Тернопільського відділення УТГіС було проведено VIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience – 2024», присвячену 95-річчю від дня народження вченого-фізіолога, мікробіолога і популяризатора науки, професора Кузьми Миколайовича Векірчика. У конференції, проведеній у змішаному форматі (онлайн та офлайн) взяли участь близько 50 учасників, опубліковано 125 тез (Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience — 2024», присвяченої 95-річчю від дня народження відомого вченого-фізіолога, мікробіолога і популяризатора науки, професора Кузьми Миколайовича Векірчика, 18–19 квітня 2024 р., Тернопіль: Вектор, 2024. 438 с.).

17 травня 2024 року Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН спільно

з УТГіС провели XXII Всеукраїнську наукову конференцію молодих вчених і аспірантів «Сучасні світові та вітчизняні тенденції розвитку галузі тваринництва: виклики та перспективи», присвячену 85-й річниці від дня народження академіка НААН Валерія Бурката та Дню науки в Україні (с. Чубинське, Київська обл.).

25–26 червня 2024 року в Інституті клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (м. Київ) проведено конференцію «10th International Meeting on Recent Advances in Plant Biotechnology», присвячену 75-річчю видатного вченого, екс-віцепрезидента УТГіС, академіка НАН України Юрія Глеби (м. Київ) (див. Матеріали конференції: «10th International Meeting on Recent Advances in Plant Biotechnology. 25–25 June, 2024 Kyiv, Ukraine. Kyiv. 2024») (Листван та ін., 2024).

Українське товариство генетиків і селекціонерів імені М. І. Вавилова у 2018–2024 рр. продовжувало також просвітницьку роботу, пропагувало результати роботи УТГіС. Зокрема на сайтах УТГіС, сайті ІМБГ, сайті НАН України та ін. регулярно публікувалася інформація про заходи, заплановані і проведені Товариством, розміщувались фотозвіти з проведених наукових заходів, для цього широко використовували також Фейсбук, видавалися спеціальні випуски журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів» і збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», матеріали проведених наукових конференцій тощо. Усі ці матеріали можна знайти в Інтернеті, перш за все на сайті Товариства utgis.org.ua.

Насамкінець хочу підкреслити ще раз, що Українським товариством генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова у 2003 році започатковано два наукових видання — збірник наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів» та науково-практичний журнал «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів». Обидва видання віднесено МОН України до категорії Б, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі біологічних наук (біологічні спеціальності — 091). Видання індексуються у базах Index Copernicus та Google Scholar, а також Scientific Periodicals of Ukraine Open Ukrainian Citation Index. Впродовж 2018–2024 рр. УТГіС спільно з Інститутом молекулярної біології і генетики продовжували публікувати обидва видання. Проте, жорсткі умови карантину внаслідок пандемії Ковід-2019 і розпочата 24 лютого 2022 р. загарбницька війна росії негативно вплинули на роботу, що її проводило УТГіС, у тому числі і на науково-видавничу роботу. Різко зменшилась кількість учасників науко-

вих конференцій, що їх організує і проводить УТГіС, практично перестали брати очну участь у конференціях зарубіжні учасники, більше, ніж удвічі зменшилась кількість рукописів статей, що подавались і подаються до друку у нашій як у журнал, так і у збірник наукових праць. У результаті, розпочинаючи з 2020 р., замість двох номерів за рік журнал почав друкуватись у вигляді спарених номерів : 2020 р. том 18 № 1–2; 2021 р. том 19 № 1–2; 2022 р. том 20 № 1–2; 2023 р. том 21 № 1–2; 2024 р. том 22 № 1–2.

І все ж, смію запевнити, що члени Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, як і весь народ України, сповнені ентузіазму і надії на переможне завершення війни з росією, остаточне вигнання російських окупантів з усієї території України і відновлення кордонів нашої країни в межах 1991 р. Ми вдячні за героїчну боротьбу воїнам Збройних сил України, завдяки героїзму яких ми можемо продовжувати працювати, проводити наукові дослідження.

Слава Україні! Героям слава!

Перелік літератури References

1. *Chebotar S. V.* Biological section "The importance of G. A. Gamow's ideas for the biology of the 21st century" of the XXII International Gamow Conference-School at the Odesa National University named after I. I. Mechnikov. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2022. Vol. 20, No. 1–2. P. 89–90. [in Ukrainian] / *Чеботар С. В.* Біологічна секція «Важливість ідей Г. А. Гамова для біології 21-го століття» XXII Міжнародної Гамовської конференції-школи в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2022. Т. 20, № 1–2. С. 89–90. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.20.1-2.1523>.
2. *Golda D. M.* Founding Republican Congress of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders. *Cytology and Genetics*. 1967. Vol. 1, No. 4. P. 9194. [in Russian] / *Голда Д. М.* Учредительный республиканский съезд Украинского общества генетиков и селекционеров. *Цитология и генетика*. 1967. Т. 1, № 4. С. 9194.
3. *Holubenko A. V., Drobyk N. M., Konvalyuk I. I., Kunakh V. A.* Joint XV and XVI International Scientific Conference "Factors of Experimental Evolution of Organisms". *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2021. Vol. 19, No. 1–2. P. 73–78. [in Ukrainian] / *Голубенко А. В., Дробик Н. М., Конвалюк І. І., Кунах В. А.* Об'єднана XV і XVI Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів». *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2021. Т. 19, № 1–2. С. 73–78.
4. *Holubenko A. V., Drobyk N. M., Konvalyuk I. I., Kunakh V. A.* XVII International scientific conference "Factors of experimental evolution of organisms". *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2022. Vol. 20, No. 1–2. P. 73–77. [in Ukrainian] / *Голубенко А. В., Дробик Н. М., Конвалюк І. І., Кунах В. А.* XVII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів». *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2022. Т. 20, № 1–2. С. 73–77. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.20.1-2.1521>
5. *Holubenko A. V., Drobyk N. M., Poronnik O. O., Kunakh V. A.* X Congress of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders named after M. I. Vavilov. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2017. Vol. 15, No. 2. P. 239–244. [in Ukrainian] / *Голубенко А. В., Дробик Н. М., Поронник О. О., Кунах В. А.* X з'їзд Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова. *Вісник Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2017. Т. 15, № 2. С. 239–244.
6. *Holubenko A. V., Drobyk N. M., Poronnik O. O., Kunakh V. A.* XIII International Scientific Conference "Factors of experimental evolution of organisms". *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2018. Vol. 16, No. 2. P. 250–255. [in Ukrainian] / *Голубенко А. В., Дробик Н. М., Поронник О. О., Кунах В. А.* XIII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів». *Вісник Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2018. Т. 16, №2. С. 250–255.
7. *Holubenko A. V., Drobyk N. M., Poronnik O. O., Kunakh V. A.* XIV International Scientific Conference "Factors of Experimental Evolution of Organisms" and VII Congress of the All-Ukrainian Association of Plant Biologists. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2019. Vol. 17, No. 2. P. 221–226. [in Ukrainian] / *Голубенко А. В., Дробик Н. М., Поронник О. О., Кунах В. А.* XIV міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів» та VII з'їзд Всеукраїнської асоціації біологів рослин. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2019. Т. 17, № 2. С. 221–226.
8. *Konvalyuk I. I., Prokop'yak M. Z., Drobyk N. M., Kunakh V. A.* International scientific conference «Factors in experimental evolution of organisms», dedicated to the 185th anniversary of the cell theory, the 180th anniversary of the birth of Friedrich Miescher, and the 145th anniversary of the birth of V. Ya. Yuryev. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2024. Vol. 22, No. 1–2. P. 116–123. [in Ukrainian] / *Конвалюк І. І., Прокоп'як М. З., Дробик Н. М., Кунах В. А.* XIX Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячена 185-річчю клітинної теорії, 180-річчю від дня народження Фрідріха Мішера та 145-річчю від дня народження В. Я. Юр'єва. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2024. Т. 22, № 1–2. С. 116–123. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.22.1-2.1697>.
9. *Konvalyuk I. I., Twardovska M. O., Holubenko A. V., Drobyk N. M., Kunakh V. A.* XVIII International scientific conference «Factors in experimental evolution of organisms», dedicated to the 50th anniversary of the Institute of Molecular Biology and Genetics of NAS of Ukraine. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2023. Vol. 21, No. 1–2. С. 108–115. [in Ukrainian] / *Конвалюк І. І., Твардовська М. О., Голубенко А. В., Дробик Н. М., Кунах В. А.* XVIII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячена 50-річчю заснування Інституту молекулярної біології і генетики НАН України. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2023. Т. 21, № 1–2. С. 108–115. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.21.1-2.1603>.
10. *Kunakh V. A.* The beginning of genetic and genetic-breeding research in Ukraine (to the 100th anniversary of the founding of the National Academy of Sciences of Ukraine). // *Factors of experimental evolution of organisms*. 2018. Vol. 22. P. 10–21. [in Ukrainian] / *Кунах В. А.* Започаткування генетичних та генетико-селекційних досліджень в Україні (до 100-річчя від часу заснування Національної академії наук України). *Фактори експериментальної еволюції організмів*. 2018. Т. 22. С. 10–21.
11. *Kunakh V. A.* Chronology of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders in Congresses. To the 50th anniversary of the founding. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2017. Vol. 15, No. 1. P. 79–96. [in Ukrainian] / *Кунах В. А.* Хронологія Українського товариства генетиків і селекціонерів у з'їздах. До 50-річчя від часу заснування. *Вісник Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2017. Т. 15, № 1. С. 79–96.

12. *Kunakh V. A.* Development of Genetics in the National Academy of Sciences of Ukraine. K. : Akadempriodika, 2009. 102 p. [in Ukrainian] / *Кунах В. А.* Розвиток генетики в Національній академії наук України. К. : Академперіодика, 2009. 102 с.
13. *Lystvan K. V., Shcherbak N. L., Bulko O. V., Luchakivska Yu. S., Kuchuk M. V.* 10th International conference "Recent advances in plant biotechnology" (RAPB 2024), dedicated to the 75th anniversary of the academician of the NAS of Ukraine Yuri Gleba. *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2024. Vol. 22, No. 1–2. P. 124–129. [in Ukrainian] / *Листван К.В., Щербак Н.Л., Булко О.В., Лучаківська Ю.С., Кучук М.В.* 10 Міжнародна конференція "Новітні здобутки біотехнології рослин", присвячена 75-річчю академіка НАН України Юрія Глеби. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2024. Т. 22, № 1–2. С. 124–129 /<https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.22.1-2.1698>.
14. *Opalko O. A., Serzhuk O. P., Opalko A. I.* Breeding and genetic science and education (based on materials from the VII International Scientific Conference, Uman, March 1921, 2018). *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2018. Vol. 16, No. 1. P. 125–133. [in Ukrainian] / *Опалко О. А., Сержук О. П., Опалко А. І.* Селекційно-генетична наука і освіта (за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції, м. Умань, 1921 березня 2018 р.). *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2018. Т. 16, № 1. С. 125–133.
15. *Polupan Yu. P.* Actual research on the problems of breeding, genetics and biotechnology in animal husbandry: materialy XIX Vseukr. nauk. konf. molodykh vchen. i asp. z mizhnar. uchastiu, (s. Chubyns'ke 30 chervnia 2021 r.) Chubyns'ke. 2021. 36 p. [in Ukrainian] / *Полупан Ю. П.* Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві: матеріали XIX Всеукр. наук. конф. молодих вчен. і асп. з міжнар. участю, (с. Чубинське 30 червня 2021 р.) Чубинське. 2021. 36 с.
16. *Prokop'yak M. Z., Bondar O. I., Drobuk N. M.* VII International scientific and practical conference Ternopil Bioscience 2023. [in Ukrainian] / *Прокоп'як М. З., Боднар О. І., Дробук Н. М.* VII Міжнародна науково-практична конференція «Тернопільські біологічні читання Ternopil Bioscience 2023. *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2023. Т. 21, № 1–2. С. 116–121. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.21.1-2.1604>.
17. Protocol of the X Congress of the All-Ukrainian Public Organization "Ukrainian Society of Geneticists and Breeders named after M. I. Vavilov" (UTGiS). *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2017. Vol. 15, No. 2. P. 245–251. [in Ukrainian] / Протокол X з'їзду Всеукраїнської громадської організації «Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М.І. Вавилова» (УТГІС). *Вісник Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2017. Т. 15, № 2. С. 245–251.
18. *Shcherbak O. V., Kovtun S. I.* Current research on the problems of breeding, genetics and biotechnology in animal husbandry (based on materials from the XVII All-Ukrainian Scientific Conference of Young Scientists and Postgraduate Students with International Participation, Dedicated to the 80th Anniversary of the Birth of Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine Valery Petrovich Burkat, Chubyns'ke, May 20, 2019). *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2019. Vol. 17, No. 1. P. 125–132. [in Ukrainian] / *Щербак О. В., Ковтун С. І.* Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві (за матеріалами XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і аспірантів з міжнародною участю, присвяченій 80-й річниці від дня народження академіка НААН Валерія Петровича Бурката, с. Чубинське, 20 травня 2019 р.). *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2019. Т. 17, № 1. С. 125–132.
19. *Shcherbak O. V., Kovtun S. I., Lyzogub O. Yu., Lyuta I. M.* International scientific and practical online conference "Theory and practice of improving genetic resources of agricultural animals", dedicated to the celebration of the 30th anniversary of Ukraine's independence and the 110th anniversary of the birth of Doctor of Biological Sciences, Professor Igor Smirnov (19111993). *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2022. Vol. 20, No. 1–2. P. 78–88. [in Ukrainian] / *Щербак О. В., Ковтун С. І., Лизогуб О. Ю., Люта І. М.* Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Теорія і практика вдосконалення генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин», присвячена святкуванню 30-річчя незалежності України та 110-річчю від дня народження доктора біологічних наук, професора Ігоря Смирнова (19111993). *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2022. Т. 20, № 1–2. С. 78–88. <https://doi.org/10.7124/visnyk.utgis.20.1-2.1522>.
20. *Trukhanov V. A.* "There Was a Time". (Memoirs of a Participant of the First (Founding) Congress of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders named after N. I. Vavilov). // *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2007. Vol. 5, No. 1–2. P. 174–177. [in Russian] / Труханов В.А. «Было время». (Воспоминания участника I-го (Учредительного) съезда Украинского общества генетиков и селекционеров им. Н. И. Вавилова). *Вісник Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2007. Т. 5, № 1–2. С. 174–177.
21. *Yazlovyt'ska L. S., Tymochko L. I., Fedoryak M. M., Volkov R. A.* I International Scientific and Practical Conference "Sustainable Beekeeping in Ukraine" *Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders*. 2019. Vol. 17, No. 2. P. 227–232. / *Язловицька Л. С., Тимочко Л. І., Федоряк М. М., Волков Р. А.* I Міжнародна науково-практична конференція «Стале бджільництво в Україні». *Вісн. Укр. тов-ва генетиків і селекціонерів*. 2019. Т. 17, № 2. С. 227–232.
22. *Zosimovich V. P., Navalikhina N. K.* Constituent Republican Congress of Geneticists and Breeders of the Ukrainian SSR. *Genetics*. 1967. No. 12. P. 127–129. [in Russian] / *Зосимович В. П., Навалихіна Н. К.* Учредительный республиканский съезд генетиков и селекционеров Украинской ССР. *Генетика*. 1967. № 12. С. 127–129.

BRIEF NOTES ON THE WORK OF THE VAVILOV UKRAINIAN SOCIETY OF GENETICS AND BREEDERS DURING 2018–2024. (TO THE XI CONGRESS OF VSGBU)

V. A. Kunakh

Institute of Molecular Biology and Genetics of the National Academy of Sciences of Ukraine Ukraine, 03143, Kyiv, Akademika Zabolotnogo St., 150 e-mail: kunakh@imbg.org.ua

The scientific and organizational work of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders named after M. I. Vavilov (UTGS) during the period 2018–2024 is briefly reviewed. The main attention is paid to the analysis of scientific conferences held by the Society after the 10th Congress and publications in the Society's publications — the collection of scientific works "Factors of experimental evolution of organisms" and "Bulletin of the Ukrainian Society of Geneticists and Breeders".

Keywords: history of science, genetics, breeding, biotechnology.